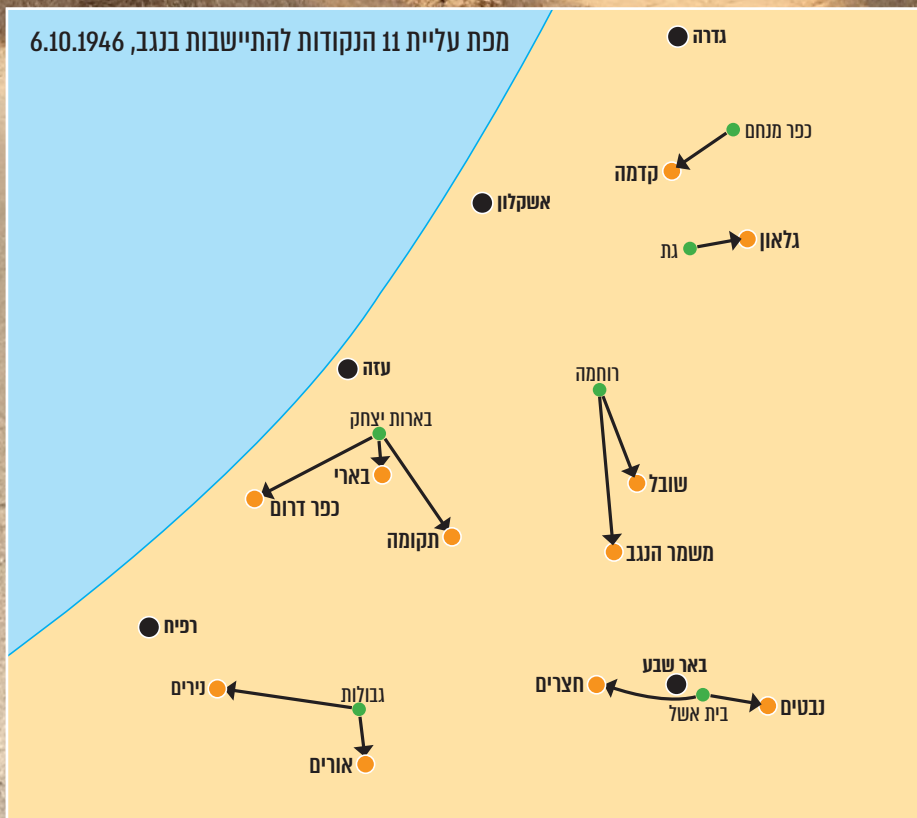

נחאביר

אתר מורשת למבצע עליית 11 הנקודות
מוצאי יום הכיפורים תש"ז

מיקום ותוכנית

הפרויקט ימוקם באתר נחאביר, בארי הישנה, שם נמצאים מגדל המים ובית הביטחון, וכן עמדת הגנה חפורה בגבעה.

המטרה: הקמת אתר הנצחה ומוזיאון פתוח שימחיש את סיפור י"א הנקודות בדרך חווייתית, על בסיס שחזור המבנים הקיימים. התצוגה תאיר את אוירת הימים ההם, את הקשיים שניצבו בפני המתישבים הצעירים וחסרי הניסיון, ואת הדמיון והנחישות שנדרשו כדי לקיים את מפעל ההתיישבות באזור. האתר יהיה פתוח לקהל הרחב ויצטרף למכלול אתרי התיירות באזור. האתר יהיה פתוח לציבור הרחב ויופעל כחלק ממכלול אתרי התיירות שבאזור.

אתר סיפור עליית 11 הנקודות

שרידי מורשת מישובי 11 הנקודות,
כפי שהם נראים היום
(חלק מהתמונות הן מזמן מלחמת העצמאות)

בארי

בארי - קיבוץ בנגב המערבי, כ-5 קילומטר מזרחית לרצועת עזה. נקרא על שם ברל כצנלסון, שבארי היה שמו הספרותי.

אורים

אורים - קיבוץ בנגב המערבי, כ-9 קילומטר ממערב לאופקים. משתייך לתנועה הקיבוצית ולמועצה האזורית אשכול.

כפר דרום

כפר דרום - הוקם בשנת 1946, נהרס במלחמת העצמאות, הוקם מחדש אחרי מלחמת ששת הימים,

חצרים

חצרים - קיבוץ ממערבית לבאר שבע, משתייך לתנועה הקיבוצית ולמועצה האזורית בני שמעון.

גלאון

גלאון - קיבוץ הממוקם כ-7 קילומטר צפונית מזרחית לקריית גת. משתייך לתנועת הקיבוץ הארצי השומר הצעיר.

נירים

נירים - קיבוץ בנגב הצפוני-מערבי. השתייך לקיבוץ הארצי. משתייך לתנועה הקיבוצית ולמועצה האזורית אשכול.

נבטים

נבטים - מושב בנגב הצפוני, כ-8 ק"מ מזרחית לבאר שבע, משתייך לתנועת המושבים שייך למועצה אזורית בני שמעון.

משמר הנגב

משמר הנגב - קיבוץ בנגב הצפוני. נמצא על שתי גבעות, כשני ק"מ דרומית לנחל גור, כ-20 ק"מ צפונית לבאר שבע.

תקומה

תקומה - מושב דתי במערב הנגב הצפוני, מצפון-מערב לנתיבות. המושב שוכן בתחומי במועצה האזורית שדות נב.

שוכל

שוכל - קיבוץ בצפון הנגב ליד העיר רהט. השתייך לקיבוץ הארצי והיום לתנועה הקיבוצית ולמועצה אזורית בני שמעון.

קדמה

קדמה - היה קיבוץ הוקם בין באר טוביה לכפר מנחם ב-1946 במסגרת עליית י"א הנקודות ונטש ב-1962.

מבצע 11 הנקודות בנגב

במוצאי יום הכיפורים תש"ז, 6.10.1946, עלו על הקרקע 11 יישובים, משלטים ששינו את מפת היישוב היהודי בארץ והעתיקו את גבולותיה דרומה.

בצפון מזרח עולות **קדמה וגלאון**, שכנות לכפר מנחם ולגת. קצת דרומה, ועדיין במזרח, עולות **שוכל ומשמר הנגב**. ליד באר שבע נאחזות **נבטים וחצרים**. ליד גבולות עולה **אורים**. במערב - ממול לערים עזה וחאן יונס - עולות **תקומה, כפר דרום בארי, ונירים**.

הידיעה על מבצע ההתיישבות חסר התקדים בהיקפו עברה כאש בשדה קוצים והפיחה רוח של תקווה וגאווה ביישוב היהודי בארץ ישראל.

היו אלה ימי השיא של המאבק בגזירות שהטילו שלטונות המנדט הבריטי על ההתיישבות היהודית לאחר תום מלחמת העולם השנייה. תוכנית "מוריסון גריידי" לחלוקת הארץ מיולי 1946 הוציאה את הנגב מתחום היישוב היהודי. בתגובה החליטו המוסדות המיישבים להרחיב את ההתיישבות בנגב וליצור עובדות באותם המקומות שנועדו להיות מחוץ לתחום המדינה היהודית לפי תוכנית חלוקת הארץ.

למבצע העלייה על הקרקע של 11 הנקודות היו שותפים הקרן הקיימת לישראל, הסוכנות היהודית, ההגנה וחברת מקורות.

טרם העמיקו אחיזתם בקרקע, טרם נהנו מיבולה, פרצה מלחמת העצמאות והמתיישבים החדשים ניצבו כשומת מגן מול הפולש המצרי. יחד עם חטיבת הנגב של הפלמ"ח הם חרצו את גורלו של הנגב כחלק ממדינת ישראל. בכך כתבו את אחד הפרקים המרכזיים בהיסטוריה של עם ישראל המתחדש בארצו.

בראשית דרכם מנו המתיישבים כמה מאות בודדים. במהלך השנים הם הפכו מרחבים צהובים שוממים למרבדי חיים ויצרו נופי תרבות חדשים של אדם וצומח אשר החליפו את מקום המדבר. היום היישובים שוקקי חיים, הדור הרביעי למייסדים מאכלס את בתי התינוקות ואת כיתות בית הספר ומצטרף לאלפי התושבים המאכלסים את ישובי הנגב.

המחברות הכללית של העובדים הגברים בארץ ישראל

השמרנים רוצים בממשלת קואליציה?

לדברי... (מאמר על הקמת ממשלת קואליציה)

היום - כינוס "קול הארמה"

היום יתקיים כינוס "קול הארמה"...

המעפילים בפריסין ללא קורת גג

המעפילים בפריסין ללא קורת גג...

החובין

החובין...

עמון פעילי ארץ ישראל

עמון פעילי ארץ ישראל...

ישובי הנגב נאגרו מבדידותם

אחר עשר ישובים חדשים בדרום ובנגב

השבועות האחרונים עברו ישובים חדשים במסגרת מבצע 11 הנקודות בנגב. עשר מושבות הוקמו בדרום ובנגב, ואלו הן: **קדמה, גלאון, שוכל, משמר הנגב, נבטים, חצרים, אורים, תקומה, כפר דרום בארי, ונירים.** המבצע נמשך במשך מספר ימים, והתבצע תחת הנהגתו של מפקד המחוז הדרומי, **אוריאל קופר**. המושבות החדשות הוקמו במקומות שנקבעו מראש, ואלו הן: **קדמה וגלאון** (במזרח הנגב), **שוכל ומשמר הנגב** (במזרח הנגב), **נבטים וחצרים** (במזרח הנגב), **אורים** (במזרח הנגב), **תקומה** (במזרח הנגב), **כפר דרום בארי** (במזרח הנגב), **ונירים** (במזרח הנגב).

המבצע נמשך במשך מספר ימים, והתבצע תחת הנהגתו של מפקד המחוז הדרומי, **אוריאל קופר**. המושבות החדשות הוקמו במקומות שנקבעו מראש, ואלו הן: **קדמה וגלאון** (במזרח הנגב), **שוכל ומשמר הנגב** (במזרח הנגב), **נבטים וחצרים** (במזרח הנגב), **אורים** (במזרח הנגב), **תקומה** (במזרח הנגב), **כפר דרום בארי** (במזרח הנגב), **ונירים** (במזרח הנגב).

המבצע נמשך במשך מספר ימים, והתבצע תחת הנהגתו של מפקד המחוז הדרומי, **אוריאל קופר**. המושבות החדשות הוקמו במקומות שנקבעו מראש, ואלו הן: **קדמה וגלאון** (במזרח הנגב), **שוכל ומשמר הנגב** (במזרח הנגב), **נבטים וחצרים** (במזרח הנגב), **אורים** (במזרח הנגב), **תקומה** (במזרח הנגב), **כפר דרום בארי** (במזרח הנגב), **ונירים** (במזרח הנגב).

גיליון עיתון "דבר", 7.10.1946
המבשר על עליית 11 הנקודות להתיישבות בנגב

נחאביר
ההיסטוריה
האתר בימינו
והתוכנית

תיאור הפרויקט

למגבלות השימור ולתוכנית הבינוי המצורפת אליה. זכויות הבנייה הקיימות לפי התוכנית יקצרו באופן משמעותי את לוח הזמנים לקבלת היתרי בנייה והקמת הפרויקט.

יתרונות האתר

נחאביר נוטלת חלק חשוב במכלול התיור והספור במרחב כפי שאפשר לראות במפת ציר אתרי מורשת.

באזור נחאביר נמצא עושר של אתרים מתחומים שונים: עקבות הקרבות של יחידות האנז"ק לכיבוש עזה במלחמת העולם הראשונה ואתר ההנצחה שלהם, ביצורי הצבא הבריטי מתקופת מלחמת העולם השנייה, שרידי בורות מים וכנסיות עם רצפות פסיפס מהתקופה הביזנטית, וכן מכרות גופרית ושרידי מפעל לעיבוד הגופרית מתקופת המנדט הבריטי.

המתחם נמצא בלב שדות חקלאיים ושטחי פריחה טבעיים המושכים מדי שנה מבקרים רבים לפסטיבל הכלניות "דרום אדום" או לרכיבה במסלולי האופניים.

העובדה שמתחם נחאביר נמצא מחוץ ליישוב מקילה על הפיכת המקום למוזיאון פתוח בכל ימות השנה.

הקמת אתר הנצחה ומוזיאון פתוח בנחאביר (קיבוץ בארי במקום בו הוקם). האתר ישוחזר בחלקו ויספר את סיפור עלייתן של 11 הנקודות להתיישבות בנגב באוקטובר 1946. במסגרת זו ישוחזרו הגדרות שהקיפו את הישוב עם תעלות הקשר, וכן ישופצו שני המבנים הקיימים במקום: בית הביטחון ומגדל המים. בנוסף ייבנו מגרש חניה, שירותים ציבוריים ומבנה משרדים קטן.

מגדל המים יחולק לקומות שיוקדשו לתיאור קרבות מלחמת השחרור באיזור ולסיפורם של כל אחד מהיישובים שעלו לקרקע. בית הביטחון יספר על חיי היום-יום בעת מלחמת השחרור.

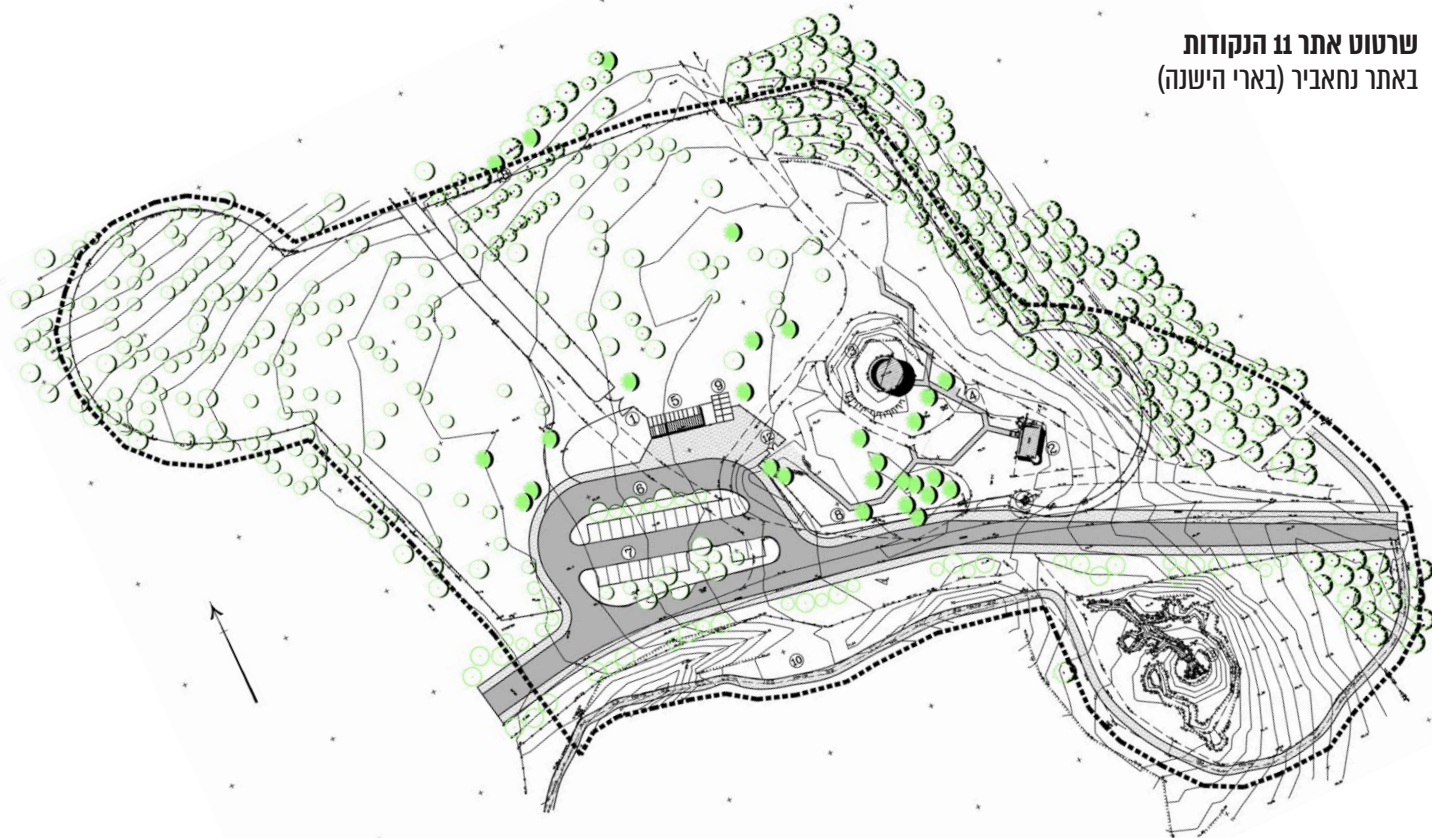
האתר יהיה חוליה נוספת ברצף אתרי התיירות באזור ומוקד נוסף ב"ציר אתרי המורשת".

מעמד האתר

בשנת 1996, שנת היובל למבצע עליית 11 הנקודות, הוכרז אתר נחאביר כלולה ברשימת אתרי המורשת בתוכנית "ציוני דרך" של האגף להעצמת המורשת הלאומית במשרד ראש הממשלה.

המקום נמצא בתחום של יער בארי, כפי שהוגדר בתוכנית מתאר ארצית ליערות (תמ"א 22), ובתוכנית מתאר 483/02/7 שאושרה בשנת 2014. לפי תוכנית זו מאושר לבנות במקום אתר הנצחה, בכפוף

שרטוט אתר 11 הנקודות
באתר נחאביר (בארי הישנה)

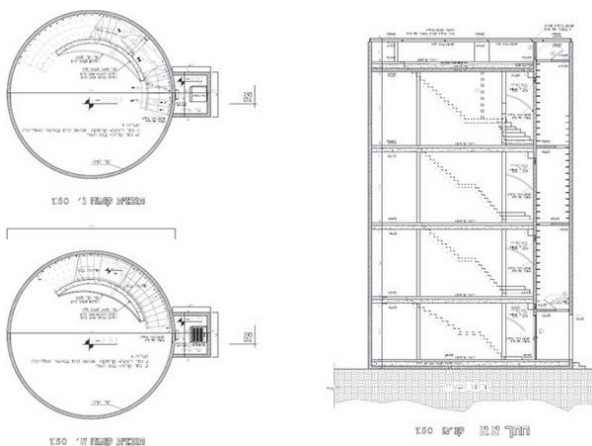
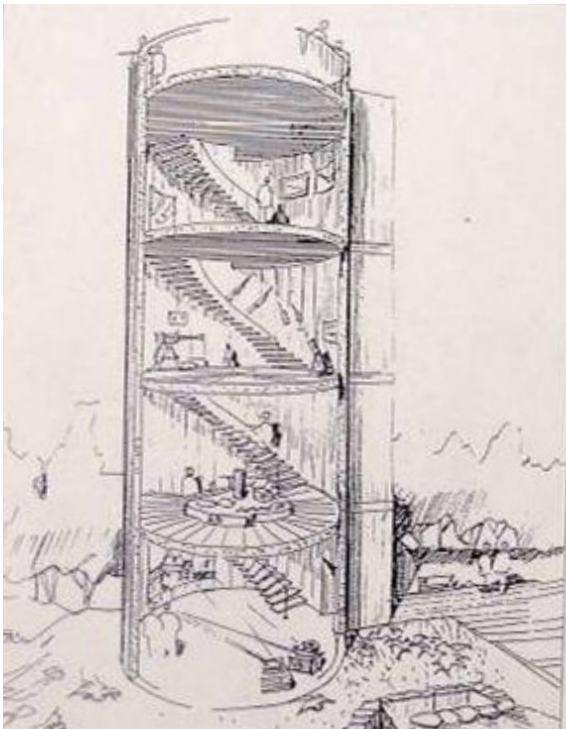
התכנית המוזיאלית

החצר והסביבה - תיחום קווי המתאר של האתר בגדר בדומה לגדר המקורית. שימור ושיחזור תעלות הקשר ועמדה מספר אחת מדרום לכביש הגישה. במידת האפשר ישולבו במתחם כלים חקלאיים משנות הארבעים אשר שימשו את ראשית החקלאות במקום. בצמוד למגרש החניה יוקמו שני צריפים עבור משרדים מקומיים ושירותים ציבוריים. הצריפים ייבנו בסגנון הצריפים המקוריים ויוקפו בקורות מגן של צינורות. ניתן יהיה לבחון הקמת אוהלים דמויי האוהלים המקוריים כמקומות שהייה מוצלים לסיורים מודרכים. מסלולי הסיורים יהיו על בסיס תעלות הקשר, תוך שיחזור חלקי של התעלות ושקי היוטה בצדיהן.

מגדל המים - מגדל המים יחולק לארבע קומות ומרפסת תצפית בגג המגדל. התצוגה תספר על הרקע ההיסטורי והמאבק נגד תכנית החלוקה, ההקמה וההגנה על צינור המים מבארות ניר עם, וכמובן את סיפורם של כל אחד מאחד עשר הישובים. שיקום המגדל יעשה ללא פגיעה במראה החיצוני וללא כל תוספת של בניה חיצונית.

בית הביטחון - הבית ישוחזר וישוקם תוך שמירה על פרטי הבניין המקוריים. פרטים כאלו נשמרו עדיין בשלמותם בכמה בתי ביטחון אחרים. החזית החיצונית תישאר כפי שהיא כיום. בשל המעקה הנמוך של הגג לא תהיה גישה של קהל למפלס הגג, אלא לקומת הכניסה ולקומה השניה. בית הביטחון ימחיש את חיי היומיום בתקופת המלחמה, ישולבו בו מודל תלת-ממדי של נחאביר בעת המלחמה וצילומים על גבי הקירות.

תשתיות - קיים במקום קו מי שתיה אשר ישמש גם מקור לברזי כיבוי אש. יש צורך בתיכנון פתרון מקומי לביוב והתחברות לרשת חשמל חיצונית. על אף מגבלת מרחק ממקור של חשמל, לא מומלץ למקם במתחם גנרטורים ומיכלי דלק. קו המתח בקרבת המתחם יהיה תת-קרקעי כדי לא לפגוע בניראות המקורית של הישוב. לאורך מסלולי הביקור יוצבו שלטי הכוונה שייגובו במכשירי הדרכה אינטראקטיביים.

תוכנית מגדל המים באתר נאחביר

ציר אתרי מורשת

שיחזור קרב יד מרדכי

אתר "חץ שחור"

גבעת הסוס יד לינצ'ק

מצפור החלילים

אתר מורשת בארות יצחק

אתר 11 הנקודות נחאביר

הארכיון זכור הכל

שוכל: טרקטור, צריפים ומגדל, 1947

חצרים: לוחמי הישוב במלחמת העצמאות

נירים: הקמת הצריפים הראשונים בדנגור, 1946

משמר הנגב: נטיעת עץ ראשון, 1946

כפר דרום: לוחמי הישוב במלחמת העצמאות

בארי: טקס העומר באתר נחאביר, 1947